Štev. 31. Leto LXV. V Ljubljani. 13. avgusta 1925. Poštnina plačana v gotovini

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljan Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna štev. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana" ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2·50 od petit vrste. Inseratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

V. glavna skupščina UJU v Subotici.

(Dne 27., 28. in 29. avgusta 1925.)

Svaki posetilac Učiteljske Skupštine (koji se blagovremeno prijavi) kad stigne u Suboticu ima odmah da se obrati na predstavnika svoga povereništva, tu na samoj stanici. Gde se koje povereništvo nalazi naćiće označeno na tablama. Tu će dobiti legitimaciju, značku i kartu s naznačenjem gde mu je stan određen, kao i ostala potrebna obaveštenja.

Raspored:

A. **Prethodni poslovi u oči Skupštine. 27. avgusta** (četvrtak).

I. **Sednica Glavnog Odbora UJU** u Maloj Većnici od 3—5 časova po podne.

Dnevni red:

1. Izveštaj Izvršnog Odbora.
2. Predlozi namenjeni Skupštini.
3. Sporazum o radu na konferenciji delegata.

II. **Konferencija Glavnog Odbora i delegata učiteljskih društava** u 5 časova u Velikoj Većnici.

Dnevni red:

1. Otvaranje konferencije i prijem i overa punomoćija u smislu čl. 15. pravila UJU i čl. 17 poslovnika.
2. Sporazum o izboru kandidata za 4 Odbora, Skupštinskih sekretara i overača zapisnika
3. Sporazum o samom radu na Skupštini.

Istoga dana po podne u 7 časova međusobno upoznavanje pred Gradskom kućom na Kara-Đorđevom trgu.

V. Glavna Skupština

28. avgusta (petak).

Dnevni red:

1. Otvaranje Skupštine u 8. časova pre podne.
2. Izbor potrebnih odbora, sekretara i overača Skup. zapisnika.
3. Izveštaj o radu Glavnog i Nadzornog Odbora i davanje razrešenice Upravi za rad i račune u prošloj godini.
4. Proračun (budžet) Udruženja za 1925-6 godinu.
5. O projektu Zakona o narodnim školama.
6. **O reformi učiteljskih Škola i produžnom Učiteljskom Obrazovanju.** Referent g. Milisav Marković, prof. Učitelj Škole iz Šapca;
7. **O nadzoru i nadzornicima Osnovnih škola.** Referent Ljudevit Potočnik.

Posle ovoga Skupština će u 11 časova u svečanoj povorci otići do Spomenika izginulim za oslobođenje i ujedinjenje i položiti venac na Spomenik.

Po podne ovoga dana radiće samo Odbori

Razgledanje grada, poljoprivredne izložbe i prisustvo na utakmicama, koje će toga dana biti priređene u čast Učitelj. Skupštine.

U 7 časova po podne biće priređen u čast Učiteljske Skupštine Duhovni Koncerat u Sinagozi.

29. avgusta (subota).

Dnevni red:

Pre podne.

1. Izveštaji Odbora (po redu, kojim budu stizali).
2. Izbor zamenika za Izv. Odbor i 2 za Nadzorni Odbor.

Po podne.

4. U 3 časa Skupština nastavlja rad, koliko ne bude pre podne svršeni zaključak Skupštine.
5. Odlazak na Palić i uveče banket na Paliću.

Ovoga dana u 5 časova po podne demonstriraće gosp. **Stepan Kutaš** sa svojom novom računaljkom na terasi na Paliću.

30. avgusta:

Članovi Skupštine koji ostaju i 30. avgusta prirediće izlet u okolinu na ugledna dobra radi upoznavanja rada i života okolnog življa.

Zastopniki UJU pri novem min. prosv. g. Velji Vukičeviću.

Stališče ministra prosvete k projektu šolskega zakona. — O delovanju učiteljstva. — Stališče v pogledu šolskega nadzorstva in nadzornikov. — Nameščanja in premeščanja.

Dne 31. pr. m. je sprejel novi minister prosvete izvršilni odbor UJU. Predsednik UJU g. P. Vuksanović je pozdravil ministra prosvete kot novega šefa; v nagovoru je posebno poudaril nujnost donošenja edinstvenega zakona o osnovnih šolah, o reformi osnovnega pouka in unifikaciji pouka v državi, zaprosil je g. ministra za mišljenje v pogledu šolskega zakona, opozoril je na pripombe učiteljstva k zakonu, ki jih je podalo v posebnih spomenicah; opozoril je na razpravo o osnutku šolskega zakona, ki pride zopet na dnevni red glavne skupščine UJU v Subotici, zavzel je stališče k postopanju političnih oblasti napram šoli in učiteljstvu, glede izmenjavanja šolskih nadzornikov, premeščanja in odpuščanja poedinih tovarišev, ki jih provzročajo politiški ljudje; zaprosil je g. ministra za običajno podporo, ki jo je doslej prejemalo UJU ob priliki prirejanja glavnih skupščin.

G. minister je nato izvajal sledeče:

Jaz sem sam po stroki profesor in bil sem svoječasno tudi nadzornik narodnih šol. Prilično poznam šolo in učiteljstvo.

V novejših vrstah učiteljstva se dogajajo pojavi, ki ne služijo v čast ne učiteljem in ne prosvetnim delavcem, kakor mi je to neprijetno reči. Mlajši so si izbrali nezgoden pravec.

Bil sem v družbi z učiteljstvom in oni so napredni ljudje, toda med njimi je tudi takih, ki gredo v ekstrem, das: nimajo razloga za to.

Za državo je opasno, da učitelji prednjačijo razdvajajočim akcijam; zanašanje nereda je za nas nepotrebno in zlo.

Projekta zakona še nisem proučil. Proučiti ga hočem **in nečem ga završiti brez vas.** Pričakujem, da zaslišim tudi mišljenje glavne skupščine UJU v tem pogledu. Nato se hočem odločiti ali se podnese ta projekt ali se izdela novi, kar je stvar forme. To zavisi v prvi vrsti od obsega sprememb. Vaša in moja želja je, kakor tudi narodne skupščine, da se zakon donese v korist šoli.

Netočno je bilo iznešeno, da prinaša vojašnica več kakor šola. Toda tudi učitelj ni dal vsega, kar treba. Četudi upoštevam pri tem vse težkoče, ki ovirajo, da se ne more povsem posvetiti svojemu delu. Dobe se tudi učitelji, ki niso odgovarjali svojim dolžnostim. Takih je največ med mladimi. Dobe se učitelji, ki vzgajajo in uče deco radi ocene, a dete ne zna potem kupiti niti vsakdanjih potrebščin v trgovini.

Vsi, ki vodimo šolo smo dolžni, da jo dvignemo s tem, da bo vsakdo na svojem mestu. Naj vsakdo svobodno razpolaga s svojim mišljenjem.

V prošlosti je bil ugled učiteljev drugačen kakor sedaj, boljši. Sedaj se je izpremenilo, ni več onih nekdanjih narodnih učiteljev. Opazil sem odvratne scene, kvarne za ugled učiteljstva in njega podmladek. Naravno, da je temu vzrok hitra in nepovoljna priprava učiteljstva in skrčeno šolanje v vojnem času.

Kar se tiče zakona ste dolžni, da vodite vesten račun tudi o pouku in o tem, kaj mora dati država od tega kar je dobro za šolo, kakor za njeno vzdrževanje. V tem morate biti nepristranski.

Šolsko nadzorstvo se je ponižalo, ker so nadzorniki brez pravih kvalifikacij, **poleg tega je najtežje nadzorovati sebi enake,** ker od njih se je treba z nečim višjim razlikovati. Nadzorniki so pretvorjeni v strankine organe, ki so partijski korteži, ki hočejo partijske prijatelje čuvati, a protivnike odbijati in nimajo višje kvalifikacije in ugleda. Tako nadzorstvo ne more dati dobrih rezultatov, ki se zahtevajo in kar vi zahtevate, ker polagate največjo pažnjo temu vprašanju, kar me zelo zanima.

Proučiti čem zakon in ga z vami pretresati in izpremeniti. Pred skupščino ne pride pred oktobrom, a dotlej hočem o njem čuti vsa potrebna mišljenja, vaše in naše skupščine.

V pogledu premeščanj se hočem strogo držati obstoječih zakonov. Kdor v tem pogledu dela po svoji glavi — greši; kdor deluje na podlagi zakonov — ne. Moj vodnik je zakon, kar gre mimo ali preko tega — je nasilje. Kar je tako napravljeno hočem popraviti, pa če bo to komu ljubo ali ne.

V vsem hočem biti objektiven. Mnogo zadev moram popraviti kot odgovorna oseba. Morda bom izpremenil tudi kak postopek, ki je dosedaj bil v veljavi. Hočem da se izvede kar je treba izvesti, da se pride do boljših pravcev.

Bodite v kontaktu z ministrstvom in pridite sami ter kadar bodete pozvani, da završimo projekt zakona v korist šoli.

Podporo, za katero prosite, hočem odrediti na podlagi budžeta.

S tem je minister zaključil svoja izvajanja

ANTON HREN:

Sedanja doba in učiteljstvo.

(Referat na V. pokrajinski skupščini Pov. UJU Ljubljana v Šoštanju.)

(Dalje.)

Učiteljstvo se udejstvuje s svojim delom v treh smereh:

1. delo v šoli,
2. delo izven šole in
3. delo za lasten stan in organizacijo.

O delu v šoli ne bom zgubljal besedi, ker bi to presegalo okvir moje razprave. Povdarim naj le eno, da je poklicno delo prvo in glavno, katerega naj ne moti in ovira nobeno drugo. V prvi vrsti po njem naj nas sodijo naše oblasti. To je treba povdariti zaradi tega, ker so se ravno — zlasti v zadnjem času — opazili vedno bolj in bolj pojavi, da so često merodajni drugi vidiki, po katerih se presoja učiteljstvo. Kakor se drugi uradniški stanovi sodijo le po poklicnem delu, tako naj se tudi učiteljstvo sodi v prvi vrsti po tem, kaj in kako vrši svoje poklicne dolžnosti.

Še nekaj mimogrede.

Način pouka in vzgoje se razvija. Od nas se pričakuje in tudi zahteva, da zasledujemo vse novejše in najnovejše pojave na tem polju ter jih prenesemo v šolo. Prav in lepo je to. Sami vemo, da moramo skrbeti za nadaljno izobrazbo v tem oziru. Učiteljstvo tudi v tem oziru stori po veliki večini še več kakor svojo dolžnost, kolikor mu dopuščajo sredstva. Prav pa ni, da ne dado naša učiteljišča našim najmlajšim tovarišem in tovarišicam skoraj prav nikake podlage v tem oziru. Eksperimentiranje z nepreizkušenimi in najnovejšimi pojavi pa ne obrodi vselej pravega sadu.

LISTEK.

MIH. M. STANOJEVIĆ:

Daltonski školski sistem.

(Referat na V. pokr. skup. Pov. UJU — Ljubljana v Šoštanju.)

(Dalje.)

On je izrađen potpuno na osnovu principa rada ili upravo radnog vaspitanja. On otklanja tradicionalno razredno predavanje i zamenjuje ga slobodnom samoradnjom učenika po grupama predmeta po izborima pod rukovodstvom učiteljevim. Učenici zadobijaju najpotrebnije znanje i navike samostalnim radom.

Učenici su dužni da rade u školi u određenom vremenu (času), ali to im je vreme slobodno da ga raspoređuju prema svome nahođenju i iskorišćuju ga za šta im kad zgodno. U jedno i isto vreme učenici iz jednog istog razreda mogu da se zanimaju s različitim radovima: jedni mogu n. pr. da uče prirodne nauke, drugi geografiju, treći istoriju, četvrti aritmetiku ili geometriju i t. d. Pa ipak između svih tih predmeta ima koncentracije koju nastavnik zgodno iskorišćava u pojedinim momentima.

Raspored rada se izvodi na ovaj način.

U početku svakog meseca ima da se izradi tačan i detaljan program i način rada u dotičnom mesecu (dejanje). To se zove »mesečni dogovor za rad.«

Za svaki nastavni predmet izradi odvojen — zaseban program, »dogovor«, odgovorni učitelj. »Dogovori« za sve nastavne predmete pregledaju se i saglase u razrednom nastavničkom veću, pa se onda pozovu i učenici dotičnog razreda te im se saopšti i o njemu se razgovaraju. Neki put se dešava da se učenici ne saglase sa izvesnim metodskim jedinicama koje su predložene smatrajući da neće moći naći gradiva za izučavanje izvesnog predmeta ili smatraju da im je to nepotrebno da uče — ali to je retko, jer u svakom ovom »dogovoru« s đacima njima se unapred objašnjava od kakvog je značaja rad koji se predlaže, kako se može izvršiti, kakva vežbanja treba da predhode i da se sprovode, utvrđuju se zadaće, pokazuju karte, crteži, štivo i t. d., utvrđuju kakvi pismeni radovi treba da se izvrše i do kad, šta treba deca da nauče napamet, šta treba učitelj da razjasni deci i raspored vremena i rada.

Ovim dogovorima je cilj da se jasno i podrobno obaveste učenici kako će se vršiti nastava i šta će se učiti u dotičnom mesecu. Kaže im se odakle će se uzimati gradivo za koju metodsku jedinicu i šta bi oni mogli sami da urade svojim silama da dođu do nekog znanja.

Pre nego što će se predavati o čemu treba ranije saopštiti učenicima n. pr. gde mogu naći gradivo o predmetu koji će se učiti. Po ovom metodu koji ima velikog značenja za uspeh u nastavi učenici se trude, da pre no što dođe na red to predavanje, nauče sami što o tome predmetu bilo recimo posmatranjem prirode, društva ili raspitivanjem kod onih koji to znaju, bilo čitanjem kakve knjige u kojoj se o tome predmetu govori (berilo). Ako to sami učenici ne mogu nastavnik će ih upućivati kako da se pomognu i gde da nađu materiala. Glavno je da i kod njih razbudi interes za saznanjem o predmetu.

U ovome metodu igra ulogu s jedne strane radoznalost dečja i ambicija da se osete i oni samostalni te da pokažu da su u stanju nešto naučiti sami, bez tuđe pomoći, a s druge strane utakmica među drugovima: svaki se trudi da pokaže da zna nešto više od drugoga o dotičnom predmetu.

(Dalje prihodnjič.)

Toliko o tem! Skrajni čas je, da se preustrojijo naša učiteljišča.

Dela izven šole, bodisi na kulturnem ali gospodarskem polju, se učiteljstvo ni nikdar branilo. Vršilo ga je kljub naravnost mizernim gmotnim in moralnim razmeram v prejšnji dobi, vrši ga sedaj kljub marsikaterim ne posebno razveseljivim pojavom. Zakaj zavedamo se v polni meri, da je tako delo nujno in potrebno, zlasti v sedanji prehodni dobi. Nihče pa naj ne tirja od nas, da bi naše poklicno delo trpelo vsled našega izvenšolskega dela. Le sistematično in organizirano kulturno in gospodarsko delo rodi trajen uspeh. Zato se opaža med učiteljstvom ravno v zadnji dobi velik napredek v tem oziru, ki pa je še pravzaprav le začetek.

K izvenšolskemu delu učiteljstva spada tudi udejstvovanje na političnem polju. Ravno v tej panogi se od učiteljstva v zadnji dobi zahteva naravnost nemogočih stvari. Če v katerem kraju ni prav tako, kakor si je zamislil kdo, ki sedi pri politični centrali v mestu, je seveda temu krivo učiteljstvo. Po globljih vzrokih se niti ne vpraša. Priznavamo, da je učiteljstvo vsled svojega števila in razdelitve zelo pripraven aparat tudi za tako delo. Dobijo se pa tudi drugi stanovi, katerih pripadniki so tudi v neposrednem stiku z ljudstvom, čeprav ne tako številni, pa vsaj primerno razdeljeni po vsem teritoriju. In vendar se od njih ne zahteva, pa tudi zdaleka tega ne pričakuje, kar se pričakuje in zahteva od učiteljstva v tem oziru.

Zakaj, kako to?

To so še posledice one težke dobe, ko se nas je smatralo le za nekakšne priganjače raznim političnim strankam, ki so poznale naš stan le ob volitvah in shodih. **Ne odklanjamo in tudi nočemo odklanjati svojega udejstvovanja pri tem delu,** a le do neke meje, kolikor se namreč sklada z našimi lastnimi nazori in z našim poklicem. Da bi si pa učiteljstvo zagrenilo pri kakih problematičnih volitvah življenje za mesece in celo leta v dotičnem kraju — kar škoduje posredno tudi poklicnemu delu v šoli — tega pa naj od nas nikdo ne pričakuje. Sedanja doba nima ugodnih tal za ustvarjanje značajev in menda iz vseh panog javnega življenja še najmanj politika. Mi smo v prvi vrsti povsod učitelji in širitelji prosvete — ne pa politiki.

Preidem k zadnji in glavni točki, namreč k našemu delu za lasten stan. Ker je že marsikaj tega vsaj deloma omenjeno v prejšnjih izvajanjih, zato tudi to poglavje ne bo predolgo.

Eno stoji pribito. Kar smo, kar imamo mi in kar bodo imeli naši potomci, vse to smo si priborili večinoma po lastnem delu in trudu potom svoje organizacije. Naj so bile razne konstelacije v preteklosti še tako ugodne, brez svoje močne in čuječe organizacije prav gotovo ne bi zavzemali kot stan danes tega stališča v človeški družbi in ustroju države, kakor ga zavzemamo danes.

Našo stanovsko organizacijo je rodila živa krvava potreba. In ker so potrebe rasle, ker so na nas razmere vedno bolj pritiskale, zato je rasla tudi organizacija, zato smo strnjevali svoje vrste tako dolgo, dokler nismo dosegli tako številne in močne falange, kakor jo imamo danes, ki pa še nikakor ni dosegla svojega viška. Če je bila močna in enotna organizacija našega stanu neobhodno potrebna v stalni in mirnejši preteklosti, je še tem bolj potrebna danes, ko še vse valovi in se izpreminja, danes, ko še vedno stavimo temelje bodočnosti. To ni nikaka agitatorična gesta, ampak trpka istina, katero okušamo dan na dan.

Pravijo, da je sedanja doba doba površnosti in hitrega življenja. Razni dogodki se tako naglo vrstijo pred našimi očmi, da jim komaj sledimo. Zato nam ne preostaja časa za mirno razmišljanje in poglabljanje v razne probleme sedanjega časa. To potezo, potezo površnosti sedanje dobe opazimo pri vseh današnjih stanovskih organizacijah in tudi naša ni izvzeta. Članstvo se preveč zanaša na vodstvo. Organizacijo pa tvorimo mi vsi. Vodstvo je le predstavitelj in izvršitelj volje članstva, ne pa tlačan, ki bi moral ne samo delati, ampak tudi misliti za vse članstvo. Dajajte inicijative, sodelujte aktivno in videli boste, da bodo ginevale neutemeljene in nepremišljene kritike in bode marsikaj drugače. S tem, da se plača organizaciji davek, s tem še nikakor ni storjena tvoja dolžnost napram organizaciji.

K organizatoričnemu delu je potrebno pritegniti zlasti mlajše naše tovariše, ki postanejo naravni dedači starejših.

O naših mlajših tovariših in tovarišicah se pogosto čujejo sodbe, ki niso posebno laskave, o izvenšolskem in organizacijskem delu. Take sodbe je čuti pogosto ne samo od zastopnikov oblasti in starejšega članstva, ampak tudi od lajikov. Torej ta sodba ni brez podlage. Vendar se tudi za to sodbo uveljavlja za našo dobo karakteristična površnost.

Naša mlajša generacija se je vzgojila in je zrastla docela v drugačnih razmerah. Ona ni skušala tistega zapostavljanja in trpljenja, v katerem se izkristalizirajo značaji, kakor smo to okušali vsi mi starejši. Viharna in vetrovna doba v kateri se menjajo načela kakor umazano perilo, hlastanje za trenutnim in osebnim dobičkom in uživanjem, to je bil milje, v katerem se je vzgojila. K vsemu temu pride še to, da smo ji mi starejši, prezaposleni z lastnimi zadevami, posvečali premalo pažnje in ji nismo imeli časa dati tega, česar ji ni dala šola — ne življenje, namreč: idealno navdušenje za stan in smisel za delo. Naj bi bilo odslej drugače.

Našemu naraščaju je treba posvetiti od naše strani vso pozornost in doprinesti če treba, moralne in gmotne žrtve; če hočemo, da bodo našemu stanu, šoli in po njej, narodu ohranjene po nas pridobljene dobrine in da se bode po nas započeto delo nadaljevalo v istem pravcu. Zakaj žalostne izkušnje zadnjih let kažejo, da je to vprašanje neodložljivo. Učiteljski konvikt v Ljubljani in Učiteljski dom v Mariboru imata in bosta imela važno nalogo ravno v tem pogledu. Naj bi se te ideje čimpreje realizirale!

K razmahu naše stanovske organizacije so mnogo pripomogle zlasti naše gospodarske naprave. Danes si n. pr. naše organizacije niti misliti ne morem — recimo brez Učiteljske tiskarne. Vsaka organizacija — torej tudi stanovska — mora imeti gospodarsko podlago, če hoče prospevati. Iz raznih gospodarskih naprav črpa organizacija ne samo gmotno, ampak tudi moralno moč. Tega se dobro zavedajo vse organizacije, zato vidimo, da skušajo dobiti kolikor možno gospodarskih naprav v svoje roke. Poglejmo v tem oziru naše politične organizacije.

Zdi se mi, da se tega večina izmed nas vse premalo zaveda. Naročuje in kupuje se blago, katero se proizvaja v naših lastnih gospodarskih napravah ne pri nas, ampak pri tujih, da celo večkrat nam in našemu stanu sovražnih ljudeh. To se godi deloma iz lastne komodnosti ali pa iz drugih malenkostnih ozirov. Ako pa pomislimo, da gre samo tem potom in samo eno leto skoro ½ milijona dinarjev trgovskih procentnih popustov v tuje roke, mesto da bi ga imela naša lastna gospodarska institucija in po njej naša celokupna organizacija, potem vidimo, da to niso malenkosti. Kaj bi se dalo s tem ½ milijonom vse doseči in ustvariti, pa ga pustimo brezbrižno da nam smukne iz rok. V tem oziru ne more in ne sme iti tako več naprej. Kdor pomaga sam kovati in brusiti nasprotnikovo orožje, ta ni vreden samega sebe, še manj pa naše organizacije. (Vzgled nasprotnikov).

Danes se pogosto čuje o nastali stagnaciji in krizi na gospodarskem polju. Ta kriza dejansko obstoja in kakor vse kaže bode obstojala in morda se celo še večala nekaj let. Zato je zadnji čas, da začnemo postopati tako, kakor postopajo že zdavna naši nasprotniki. Več, in še več stanovske zavesti tudi v tem oziru.

Dobro vem, da se čujejo pogosto kritike iz naših vrst in o naših lastnih podjetjih. Prav je to. Kritika je naravnost potrebna in koristna. Često je tudi upravičena. A kritika sama ne zadostuje. Treba jo je utemeljiti in spraviti na pristojno mesto. **Treba se je dela lotiti, poizkusiti in dejansko pokazati druga pota.** Če niste zadovoljni z delom kakega odbora, bodisi naših gospodarskih kakor drugih institucij, uveljaviti v njem svoja načela, če ne gre drugače vrzite ga in postavite na to mesto druge ljudi — boljše in zmožnejše, če jih imate. Saj ni nikjer zapisano, da bi morala voditi to ali ono napravo samo Peter in Pavel! Naša tiskarna n. pr. ima sramotno majhno število članov, dasi so deleži naravnost malenkostni. In isto bi se dalo povedati še o marsikateri drugi naši gospodarski napravi.

Pa da preidem h koncu in kratko ponovim glavne misli.

Moj namen je bil v glavnih obrisih podati sliko, katero nudi naše učiteljstvo; kako je prišlo do tega položaja, ki ga zavzema danes v ustroju naše družbe in kaj zahteva od nas sedanjost z ozirom na bodočnost našega stanu.

Živimo v velevažni in dalekosežni dobi ustvarjanja temeljev za srečno bodočnost mirnega in uspešnega razvoja v novo nastali in naravno bogati državi.

Učiteljstvo si je pridobilo največ po lastnem delu in trudu potom svoje organizacije razmeroma ugodno mesto v ustroju te države. Minila je doba gmotnega in moralnega suženjstva, na njeno mesto je stopila doba svobodnega udejstvovanja in neodvisnosti. Temelji bodočnosti naše države pa še niso zgrajeni in dovršeni. Zato je dandanes bolj kakor kedaj potrebna močna in enotna organizacija, da obvaruje šolo in naš stan usodepolnih pogreškov za bodočnost. Sveta dolžnost vsakega posameznika je, ne samo, da je organiziran, ampak, da po svojih močeh aktivno sodeluje pri tej mogočni zgradbi.

Prvo je praktično delo v šoli.

Sistematično organizirano gospodarsko in prosvetno izvenšolsko delo je nujno in velevažno. Zato ga vršimo radevolje narodu in domovini v prid. Vendar to delo ne oviraj poklicnega dela. Še manj ga pa oviraj poklicno delo.

Organizacijsko in stanovsko delo ni velikega pomena le za naš stan, ampak tudi za šolo in po njej za vso širšo javnost. Z njim bomo dosegli svoje cilje, t. j. predvsem ustroj osnovnega šolstva, ki naj bode na višku novejših pedagoških in vzgojnih izkušenj ter odgovarjaj potrebam našega naroda. Brez njega ne bomo dospeli do toliko potrebnega preustroja naših učiteljišč ter višje izobrazbe učiteljstva.

Gospodarska podlaga organizacijskemu in stanovskemu delu so naše stanovsko - gospodarske institucije, katerih se moramo okleniti in čuvati kot dragocenih pridobitev.

Posebno pažnjo moramo posvečati našemu stanovskemu naraščaju ter ga moralno in gmotno podpirati. Zakaj v njem je bodočnost našega stanu in če hočete tudi naroda.

Gospoda, tovariši, bratje in sestre! Trpka in mukepolna je preteklost našega stanu, katere posledice nam grenijo že itak ne posebno prijetno in udobno sedanjost. A če bomo mi vsi na mestu v šoli in izven nje, če bomo prav umeli in upoštevali razmere in zahteve sedanjosti, potem gre naš stan naproti lepi in boljši bodočnosti in taki bodočnosti stopa naproti tudi naša država, naš narod in domovina. Učiteljstvo ima po svojem številu, po razporedbi med narodom, po svojem delu v šoli in izven nje, silno moč v svojih rokah. Če se mi vsi in vsak posameznik našega stanu v polni meri zavedamo nepreračunljive moči in sile, če vsak stori polno svojo dolžnost, verujte, da ni sovražnika, ki bi se nam postavil nasproti na poti v lepšo in boljšo bodočnost.

Deviza sedanjosti pa bodi nam vsem:

V delu in žrtvah za druge, ne pozabljaj sebe in svojega stanu!

Rokotvorni tečaj za učiteljstvo v Ljubljani.

Tečaj, o katerem je »Učiteljski Tovariš« svoječasno že poročal, se je prošlo soboto, dne 8. t. m. zaključil. Namen tega tečaja je bil predvsem dati učiteljstvu najpotrebnejše pojme za poučevanje v deškem ročnem delu.

Pobuda za tovrstne tečaje je izšla vsekakor iz kričeče potrebe po reformi šolstva v najglobljem smislu. Socialni pedagogi iščejo poti, po kateri bi najprimernejše preobrazili šolstvo ter prilagodili vzgojo in pouk duhu časa in novodobnim socialno-gospodarskim stremljenjem. V ta namen zahtevajo, da razvije vsak posameznik vse svoje produktivne sile do najvišje možnosti. Zato naj se potom smotreno urejenega pouka dovede otroka do zavesti lastnih sil ter v razmerje z njegovo okolico potom samostojnega udejstvovanja.

Reformo šolstva v tem smislu bo izvedla takozvana delovna šola. V dru-

LISTEK.

Na orožni vaji.

Bilo je v začetku junija, ko sem dobil poziv na orožno vajo. Kako? Je li mogoče? S štirimi križi, da grem še sukat bridko sabljico? Kmalu sem se prepričal, da je resnica, ker zakon o ustrojstvu vojske predpisuje vojne vežbe do 50 let. Pa smo sedaj tu v Vranju, točno 936 km oddaljeni od Ljubljane. Ako smo že primorani, da vršimo za mesec dni vojno službo in zamenimo pero s sabljo, nič zato, da smo tu v srcu Srbije in spoznamo nove kraje in običaje.

V Beogradu sem obiskal v ministrstvu prosvete našega referenta Pavla Flerèta in našega starega znanca, referenta Jovo P. Jovanovića. Slednji mi je izročil priporočilno pismo na oblastnega šolskega nadzornika v Vranju g. Stjepana Kasapića, ki mi je šel takoj prvi dan in še pozneje v marsičem zelo ljubeznjivo na roko. Živo se interesira za naše prosvetne in splošne razmere v Sloveniji.

Potovali smo kljub dolgi in naporni poti — Beograd je pol pota od Ljubljane do Vranja — še dokaj ugodno. V Nišu sem dobil na peronu starega znanca Ljubljančana inž. B., ki je zaposlen pri graditvi nove proge Niš-Prokuplje. Vozil se je potem nekaj časa z nami naprej in nam dajal raznih informacij.

Z menoj so tu še rezervni kapetan Ivan Žagar, šolski upraviteli v Kamni gorici in rezervni poručnik Dore Betriani, sreski šolski nadzornik v Kočevju. Po prihodu smo se javili pri komandantu polka, polkovniku Aleksandru Stankoviću. Polk se imenuje »I. pešadijski puk knjaza Miloša Velikog«, je nastanjen v vojašnici, ki zavzema z obširnim dvoriščem obširne dimenzije. Nahaja se na periferiji mesta in je od tega popolnoma ločena.

Polkovnega komandanta je sama ljubeznjivost. Takoj prvi dan nam je nakazal stanovanje in hrano v vojašnici in nas še vedno ob vsaki priliki vprašuje, ali smo zadovoljni, kako nam gre itd. Ko vidiš njegovo mehkobo v vedenju, čuješ milobo njegovega izražanja, se čudiš njegovemu junaštvu, ki je bilo osvedočeno v bitkah v Dobrudži, kjer je bil težko ranjen na glavi in so mu pozneje nadomestili del črepinje s platino. Tekom bolezni mu je stregla v Jassyju naša kraljica Marija, takratna rumunska princesa. V službi strog, a pravičen. Tipičen Jugosloven! Tudi ostali častniki so po večini istotaki.

Nekoliko o mestu. Vranje leži blizu 500 m nad morjem, kar se pa v tej tropični vročini, ki jo tu prenašamo, prav nič ne pozna. Smo pač daleč spodaj na jugu. Mesto, ki šteje nad 8000 prebivalcev, zavzema velik obseg. Hiše so, razen uradnih poslopij, pritlične; vsako obdaja vrt, kar daje mestu pestro sliko. Do leta 1878. je bilo mesto v turških rokah in ima glede sloga še danes popolnoma turški značaj. Turki pa so se vsi izselili, v spomin so pustili samo visok lesen stolp, s katerega so z udarci označevali dnevni čas, ki pa je izročen gotovemu poginu. Imenujejo ga »sahat«. Poleg tega spomina so menda zapustili še stenice. Pred to nadlogo in vročino največ trpimo. So pa povsod v mestu, tako da ne moreš izbirati, niti se ubraniti. Da v vojašnici za to ni leka, vemo. Ulice so ravne, široke kaldrme, z oblastim kamenjem utrjene. Kdor je že bil v Beogradu, ta ve, kaka je hoja po takih ulicah. Pri marširanju, zlasti pa ponoči je treba precej znanja telovadbe, da prideš srečno in zdravih udov preko teh kalderm. Vse javno življenje, obrt, trgovina, se razvija na ulicah in v dučanih. Smo na vratih orijenta.

Vranje z okolico tvori potresno ozemlje. Približno isti čas, ko je bil leta 1895. potres v Ljubljani, je sesul tudi to mesto. En trakt naše vojašnice je tako razpokan, da bi v odprtine lahko pomolil pest in sta 2 četi deložirani na prosto v šatore, kar v tej vročini ni ravno napačno. Vulkanska tla dokazujejo bližnje, kakih 7 km oddaljene toplice, Vranjska Banja, ki imajo 88° C. Kopališče je močno zanemarjeno, voda umazana, tako da sem se precej obotavljal, preden sem zlezel v kadunjo. Da bi bile take močne toplice drugod! Jajce, ki se vloži pri izviru, se skuha v nekaj minutah. Okoliški seljaki, ki pridejo v toplice, oskubijo v skoro vreli vodi perutnino in praseta. Voda ima izredno zdravilno moč. Na protinu težko bolnim povrača zdravje, ali pa jim daje vsaj veliko olajšanje. Semkaj se je hodil zdravit tudi pokojni kralj Peter.

(Dalje prihodnjič.)

gih državah predvsem v Nemčiji in Franciji ima že prav mnogo zastopnikov, vsaj so ji nekateri (Kerschensteiner, Gaudig, Denzer i. dr.) posvetili vse svoje življenjsko delo.

Tudi pri nas se je že dosti pisalo o tem problemu (»Popotnik«, »Socialna misel«), toda menda je ostalo vse precej na papirju. Čakali smo pač »odloka« oziroma »ukaza«. Bistvo delovne šole je pa take narave, da zahteva inicijativo od znotraj, ne od zunaj. Če je učitelj ne najde v sebi, mu je nihče ne more vsiliti. Zato je prav razveseljivo dejstvo, da se je začelo zanimanje prostovoljno s strani učiteljstva, ki se je zelo številno odzvalo vabilu »Podmladka Rdečega Križa« za te rokotvorne tečaje, ki naj tvorijo nekak prehod v delovno šolo.

Tečaj je zelo vestno in spretno vodil g. Novak, ravnatelj meščanske šole Ljubljana VII. Delil se je v tri oddelke: v kartonažni, mizarski in pletarski oddelek. Vsak oddelek je obiskovala ena tretjina udeležencev. V kartonažnem oddelku je poučeval g. ravnatelj Novak, v pletarskem g. Baran, vodja pletarskega oddelka obrtne šole, v mizarskem pa g. Mrcina, strokovni učitelj na obrtni šoli.

Težko bi bilo reči, kateri oddelek je bolje uspeval, ker so vsi trije vodje tečajev vršili svojo nalogo nadvse vestno in z razumevanjem. Istotako je tudi učiteljstvo naravnost tekmovalo med seboj v pridnosti in vztrajnosti pri delu. Kako resno so se vsi zavzeli za stvar, je pričal zlasti izredno točen obisk. Ravno ta resnost z obeh strani obeta mnogo uspeha za uresničenje ideje delovnega šolstva.

Pouk je bil skoro izrecno samo praktičen. Le prof. Jovanović iz Aleksinca nam je ob priliki, ko nas je obiskal v Ljubljani, predaval o pomenu in bistvu delovnega šolstva. Iz predavanja je zvenelo globoko razumevanje te ideje, katere vnet propagator je g. Jovanović že 30 let. Parkrat sta predavala tudi dr. Pirc in dr. Mis o tuberkulozi in higijeni. G. Baran pa nam je razkazal vrbove nasade za obrtno šolo ter spopolnil svoje vestno praktično delo z izvrstnimi strokovnjaškimi predavanji o vrboreji.

V kartonažnem oddelku se je poučevalo tudi knjigoveštvo. To nalogo je prevzel strokovni učitelj g. Blagajne in jo je tudi nadvse častno izvršil. Z njemu lastno spretnostjo nas je hitro uvedel v vsa knjigoveška dela od šivanja in broširanja zvezkov in katalogov do elegantne vezave v platno in usnje. Uspeh najbolje označuje dejstvo, da je 14 udeležencev zvezalo v približno 10 dneh nad 70 knjig.

Iz vseh treh oddelkov smo se skupno udeleževali pod vodstvom g. ravnatelja Novaka tudi modeliranja, ki je zlasti za nižjo in srednjo stopnjo najvažnejše nazorno sredstvo za nazorni nauk in domoznanstvo. G. ravnatelj Novak nam je tudi pojasnil pomen izrezovanja in sestavljanja predmetov in pokrajin.

Razstava, prirejena v soboto popoldne, je najbolje pokazala uspeh tečaja. Razstavljenih je bilo toliko predmetov, da bi delali čast petmesečnemu in ne le pettedenskemu tečaju. Pri kartonažnih izdelkih je posetnike najbolj zanimalo to, da so bili vsi posamezni kosi prevlečeni s papirjem, ki smo ga sami pobarvali. Škatlje, mape, knjige, vse je bilo pisano in niti dva kosa nista bila enaka. Predmeti so bili najrazličnejši: koledarčki, okvirji za slike, škatlje za metulje, hrošče, dalje za rokavice, robce, manšete, kravate itd.; posebno precizno pa so bila izdelana geometrijska telesa. Zlasti mnogo priznanja s strani opazovalcev pa so našli reliefi iz plastiline, ki so zlasti za prvi domoznanski pouk v smislu delovne šole velike vrednosti.

Pri mizarskem oddelku je bila predvsem zastopana kuhinja: kuhinjske stelaže, valji, tolkači, obešalniki itd. To delo zahteva mnogo spretnosti in eksaktnosti, vsled česar se bo moglo v šoli uveljaviti le kot predmet zase v višjih razredih meščanske šole. V tem tečaju so bili samo moški razen ene učiteljice, ki je s svojimi preciznimi izdelki dokazala, da tudi pri tem delu ženske ne zaostajajo za moškimi.

Največji prostor na razstavi so zavzemali pletarski izdelki: košarice za sadje, pecivo, šivanje itd.; dalje stojala za cvetice, košare za perilo, koši za papir itd. Izdelki sami so pričali, da je vodil košarski tečaj res strokovnjak.

Z uspehom, upam, smo vsi zadovoljni. Tako vodstvo »Podmladka Rdečega križa«, ki se je res z vso vnemo posvetilo vzvišeni nalogi, potom učiteljstva opreti našo državo na moralne sile naroda, ki bodo vznikle iz prerojenega šolstva. G. višji šolski nadzornik Gabršek je kot tajnik pokazal toliko požrtvovalnosti in razumevanja za stvar, da mora biti uspeh teh tečajev zagotovljen tudi za bodočnost, posebno še, ker so tudi ostali odborniki Podmladka z isto vnemo na delu. To smo imeli priliko sami spoznati, ko so nas posetili pri našem delu gg. centralni tajnik Podmladka Žečević ter pokrajinski tajnik iz Zagreba Kolin z Jovanovićem.

Pa tudi predstavniki našega prosvetnega oddelka so pokazali mnogo zanimanja za naš tečaj. Ogledali so si naš tečaj in naše delo gg. dvorni svetnik Gangl, šef prosvetnega oddelka dr. Pestotnik ter višji šolski nadzornik kot predsednik Podmladka.

Poslovilni večer v soboto je bil prav prisrčen, vsaj smo vsi čutili, da smo se našli, četudi iz najrazličnejših krajev, vendar z istimi stremljenji.

Vozni red za povratek.

SUBOTICA	p. 5·35		p. 13·50	b. 14·20	p. 19·50
VINKOVCI	„ 10·15 prih. b. 11·29 odh.	p. 11·03	„ 18·45 prih. „ 20·09 odh.	„ 17·30 18·15	„ 23·30 b. 0·24
LJUBLJANA	„ 21·32	———	„ 9·57	„ 3·18	„ 11·07
MARIBOR	———	b. 0·09	„ 11·43		„ 14·34

Za one, ki napravijo izlet v Beograd.

SUBOTICA	p. 0·15	b. 4·50	p. 8·00	p. 13·35	b. 15·25
NOVI SAD	„ 4·10	„ 6·54	„ 11·10	„ 16·55	„ 17·32
BEOGRAD	„ 7·10	„ 9·05	„ 13·55	„ 19·24	„ 19·50

Splošne vesti.

DOPISNIKOM IN ČITATELJEM!

Novi tiskovni zakon, ki je stopil v veljavo, je vzel mnogo svobode tudi našemu listu. Odgovornost za vse dopise bo sedaj moral prevzeti faktični in ne več odgovorni urednik in bo za nje moral odgovarjati tudi pred sodiščem. Dasi se je naš list že dosedaj izogibal vseh osebnosti in osebnih napadov bo prizadet v tem oziru, ker ne bo mogel več kritikovati tako svobodno upravnih zadev, ki so v tesni zvezi z dotično osebo, katera zadevo upravlja ter se ne da ločiti od nje in zaradi katere trpi splošna uprava. Izgovora, da dopisa odgovorni urednik ni čital, z novim tiskovnim zakonom ni več.

Tako vsaka taka kritika lahko naleti na čl. 104. srbskega kazenskega zakona in obsodba je gotova, ker je težko zbrati dokazilne listine, ki jih na drugi strani čuva stroga tajnost uradniškega zakona in uradno zadrževanje prič-uradnikov, četudi je zadeva popolnoma jasna.

V tem oziru je naš list posebno prizadet kot strokovno, stanovsko-politiško glasilo, ki ima v prvi vrsti opraviti v borbi za stanovska prava tudi s takimi zadevami. Še posebej je pa prizadet ker mu urednik mora biti iz naše stroke, ki je verziran poleg tehniških uredniških zadev, tudi v vseh občih in špecialnih zadevah naše stroke ter je kot tak podvržen še posebej določbam uradniškega zakona. Posledici sodnijske obsodbe kot odgovornemu uredniku sledi torej v vsakem slučaju tudi disciplinarni postopek po uradniškem zakonu, oziroma specialnih zakonih.

Ne oziraje se na vse to je pa vsaka obsodba tudi velika materijalna obremenitev lista, ker so denarne kazni zelo visoke. S tem je posebno prizadet naš list, ki je vezan na omejen proračun in bi bil s ponovnimi slučaji ogrožen njega obstoj.

Poleg tega so še druge določbe v novem tiskovnem zakonu, ki bodo imele vpliv na urejevanje lista, s katerimi hočemo čitatelje po priliki seznaniti.

Jugoslovensko Novinarsko Udruženje je napravilo glede uredniške odgovornosti sledeč sklep:

»Poklicne novinarje obvešča, da ne smatra več kot zahtevo novinarske časti in dolžnosti brezpogojno varovanje uredniške tajnosti in priporoča urednikom, da prepuščajo polno odgovornost piscem člankov, da se tako prepreči preganjanje poklicnih novinarjev za prestopke, ki jih oni niso zagrešili. Zato svetuje, da se objavljajo članki le s podpisom pisca ali njegovo pismeno obvezo, da prevzame pred sodnijo polno odgovornost.«

Z oziroma na nastali položaj in da čuvamo gospodarsko podlago lista, smo primorani odrediti sledeče:

Uredništvo se bo še nadalje držalo stroge uredniške tajnosti glede svojih informatorjev in dopisov, ker se predobro zaveda velikega vpliva in važnosti uprav anonimnih dopisov pri izražanju javnega mnenja.

Ime dopisnika bo pri vseh dopisih, ki bodo objavljeni anonimno v listu ostalo strogo tajno izvzemši slučajev pred sodiščem, če bi dopisnik zlorabil zaupanje uredništva z neresničnimi in netočnimi podatki, če bi mistificiral uredništvo in s tem napravil neprijetnosti uredniku in provzročil materijalno škodo listu.

V varstvo urednikovih službenih odnošajev in v varstvo materijalne strani lista je uredništvo primorano pri vseh kočljivih dopisih, s katerimi bi se čutil kdo žaljenega, hkrati z dopisom zahtevati vse dokazilne listine z navedbo razpoložljivih prič, oziroma polnega podpisa dopisnika.

Pod gornjimi pogoji ostane uredniška tajnost še nadalje vsakemu dopisniku zajamčena. Te omejitve pa je uredništvo primorano uvesti z ozirom na določbe novega tiskovnega zakona.

— **Skupščine UJU so dolžni udeležiti** se vsi člani glavnega odbora, vsi člani ožjega sosveta poverjeništva, vsi predsedniki okrajnih učiteljskih društev in izvoljeni delegati ali namestniki. Zaradi prenočišča se morajo vsi ti prijaviti Poverjeništvu UJU Ljubljana.

— **»Učiteljski Tovariš« ne izide** v tednu, ko se vrši glavna skupščina UJU v Subotici, na kar opozarjamo dopisnike in naročnike. — Z ozirom na večji obseg »Prosvete« v prošlem mesecu, ta mesec »Prosveta« iz gospodarskih ozirov ne izide.

— **Revizija zakonskega načrta o osnovnem šolstvu?** V prosvetnem ministrstvu se je sestavila posebna komisija, ki bo pregledala in popravila vse nove zakonske osnutke tega ministrstva, med njimi tudi osnutek zakona o osnovnem šolstvu.

— **Sprejem učiteljev na višjo pedagoško šolo v Beogradu.** Prošnje za sprejem v višjo pedagoško šolo je poslati potom prosvetnih oddelkov velikih županov. Priložiti, oziroma v službeni razpredelnici je navesti oceno vseh službenih let. Koliko kredita ima kak veliki župan na razpolago za študijski dopust na višji pedagoški šoli v Beogradu je irelevantno, ker so vsi sprejeti premeščeni v Beograd in dobe tudi beograjske dnevnice. Sprejetih sicer ne bo letos iz Slovenije mnogo kandidatov, a upati je, da pride na ta mesta letos najmanj 5—8 Slovencev. Vsakdo, ki prosi za sprejem v pedagoško šolo, naj prijavi to tudi UJU potom svojih poverjeništev, najkasneje do konca tega meseca, da jih tudi isto potom centrale UJU priporoči v Beogradu.

— **Veliko število učiteljskega naraščaja.** Listi poročajo: V letošnjem letu je absolviralo državna in privatna učiteljišča v državi 758 učiteljskih kandidatov in 965 učiteljskih kandidatinj. Število učiteljskih novincev je v nekaterih oblastih in v obče tako veliko, da jih ministrstvo ne more razporediti in sprejeti v državno službo. Posebno hiperprodukcija ženskega učiteljskega naraščaja je velika. Ministrstvo prosvete je zategadelj primorano dobiti mesta za novince, ako noče, da bo državi z momentalnim odhodom starejšega učiteljstva primanjkovalo učnega osobja. Zato je ministrstvo prosvete primorano, da bo suksesivno pričelo v posameznih oblastih upokojevati vse učiteljstvo z dovršenimi 35 službenimi leti. Posebna hiperprodukcija je na ženskih učiteljiščih v državi, ker so državna učiteljišča dala v zadnjem letu 838, privatna pa še posebej 127 učiteljskih kandidatinj.

— **Učiteljski ročni katalog.** Pravkar je izšel učiteljski ročni katalog, ki bo učiteljstvu posebno dobro služil pri izračunavanju plače, povišic, penzije itd. Obsega vse obrazce in navodila, kako je opremiti prošnje za službena mesta. Podrobno in natančno je poučilo o draginjskih dokladah za aktivne in upokojene učitelje, s posebnimi tabelami. Pregleden je izčrpek o voznih udobnostih na železnici. Natančna so vsa navodila za vojaško službo učiteljstva. V zapisniku so dalje vsi obrazci in navodila za prošnjo za upokojitev. Vdove in sirote dobe vsa navodila, kako jim je postopati, da dobe vdobnino in kolika jim pripada. Kdor se službeno seli, dobi vsa navodila za sestavo selitvenega računa v katalogu. Dalje vsebuje katalog točna navodila o davkih, ki jih mora plačevati učiteljstvo in zelo praktičen izčrpek vseh šolskih in osebnih taks (kolekovine), s katerimi imajo opraviti učitelji. Ob sklepu je pregled, statistika vsega osnovnega šolstva v naši državi. Zapisnik je nujno potreben za vse osnovnošolsko učiteljstvo, otroške vrtnarice, ker ima tudi predpise zanje, učiteljice ženskih ročnih del in meščanskošolske učitelje, ker je zanje posebej tudi zadaj katalog za redovanje za posamezne predmete.

Proga čez Križevce v Subotico.

Ljubljana	p. 5·27 ali b. 8.36	p. 23·15
Maribor	„ 5·25 „ „ —	„ 23·—
Zid. most	„ 7·59 oz. b. 9·49	„ 4·40
Zagreb	„ 10·25 „ „ 11·40 „ 12·10 odh.	„ 7·25 prih. „ 7·45 odh.
Križevci	„ 22·28	„ 9·18
Osijek	„ 8·02	„ 19·24
Subotica	„ 12·45	„ 23·30

Je le okroglo 40 km krajša od glavne proge, tj. okroglo 7 Din polovična vozovnica.

— **41-letnice mature** (1884.) se hočemo po lanskem dogovoru spominjati v sredo, dne 19. avgusta pri tovarišu Josipu Reichu v Dolu pri Ljubljani. Vsi tovariši sošolci — menda nas je še 14 — se zberemo ta dan na glavnem kolodvoru

Šolske upravitelje in upraviteljice

pozivamo, da naročajo vse potrebščine in knjige pri

Učiteljski knjigarni v Ljubljani, Frančiškanska 6.

Pošljite naročila čimprej, da se pravočasno izvrše. Zahtevajte cenike!

Učiteljska knjigarna postreže enako z vsemi knjigami domačih in tujih založb.

v Ljubljani ter se popeljemo s potniškim vlakom ob 7.44 do Laz, od tam pa z brodom čez Savo. Zdravi, čili i čvrsti na veselo snidenje! — **Marolt.**

— ***Ročni katalog** za leto 1925/26 predelan in izpopolnjen je že izšel in stane trdo vezan 16·— Din. Naroča se pri Učit. tiskarni. Ker je naklada Roč. k. z ozirom na število učiteljstva v Sloveniji majhna, naj se učiteljstvo požuri z naročili.*

— **V poročilo Kompoljskega** v zadnji številki se je vrinila mala pomota. Častnim članom izvolilo je g. Podobnika leta 1922. »Ceciljino društvo za stolno župnijo v Mariboru«, a ne Ceciljansko društvo v Celju.

— **Šolski upravitelji ne morejo izhajati** brez »Staleža šolstva in učiteljstva v Sloveniji«. V »Staležu« dobite naslove vseh šol in učiteljstva mariborske in ljubljanske oblasti, krajevni imenik vseh šol, vse šolske okraje. A ne samo osnovno šolstvo, dobite tudi podatke o univerzi v Ljubljani, vseh meščanskh šol ljubljanske in mariborske oblasti, gimnazij, realnih gimnazij, realk, učiteljišč, strokovnih šol: obrtnih, trgovskih, obrtno in trgovsko nadaljevalnih šol, gospodinjskih šol itd. Vsi ti podatki se dobe v »Staležu« iz l. 1923., ki ga je založila Učiteljska tiskarna. Podatki so še vedno točni, ker se stanje šolstva ni izpremenilo. Cena »Staležu« je 10 Din.

— **Maturantke ženskega učiteljišča v Ljubljani** iz leta 1915. imajo sestanek 22. avgusta 1925 ob 4. uri v hotelu »Tivoli«. Pridite vse!

—r **Učiteljski tečaj pri Sv. Luciji prepovedan.** Slovansko učiteljstvo v Julijski Krajini je od leta 1922. imelo vsako leto svoj počitniški tečaj pri Sv. Luciji na Tolminskem. Letos je goriški podprefekt tečaj — prepovedal.

— **Samo 10 Din stane »Stalež« šolstva v Sloveniji« iz l. 1923.** To je zadnji »Stalež« in je še vedno točen, ker se stanje šolstva ni izpremenilo od tedaj. Naroča se v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

— **TOVARIŠEM BLAGAJNIKOM. Na okrožnico glavnega blagajništva glede neplačane članarine se je do danes odzvalo komaj 5 društev. Pričakujemo zanesljivo, da se tudi ostala društva prav sigurno odzovejo in nam nemudoma vpošljejo primeren znesek na račun članarine. Prosimo torej! Blagajnik.**

— **Poročil se je 8. avgusta** na Bledu g. Fran Bizjan, učitelj v Žireh z gdč. Leo Škerjančevo, učiteljico istotam. Najlepše čestitke tovarišema.

— **Šolskim oblastvom.** Kakor je razvidno iz časniških poročil, bo letos precejšnja nadprodukcija učiteljskega naraščaja. Borba za mesta bo vsled tega precejšnja. Obračamo se tedaj do merodajnih činiteljev, naj poskrbe, da bodo prišli pri namestitvah v prvi vrsti v poštev učiteljski otroci, šele v drugi vrsti ostali naraščaj. Tako se je do sedaj prakticiralo pri drugih stanovih, zakaj bi se pri nas ne. Opozarjamo, da se jako lepo skrbi za hčerke odvetnikov, raznih svetnikov in drugih veljakov, a na našo deco so dovolj dobre najbolj zakotne hribovske šole. Sploh se čudimo, zakaj se pusti, da odjedajo hčerke in žene raznih bogatašev ali vsaj dobro situiranih kruh naši revni deci. Za Koroščeve vlade je moral naš najboljši naraščaj na najslabša mesta, osobito se je tu dobro preskrbelo za učiteljsko deco. Pričakujemo, da bo sedaj bolje ter se bodo popravile takrat povzročene krivice. **Učitelj-oče.**

— **Kdo naj si nabavi ročni katalog?** Vsak aktivni in upokojeni učitelj(ica), otroške vrtnarice in uč. žen. roč. del! Naroča se v Učit. tiskarni. Cena trdo vezanemu izvodu 16 Din.

—c **Za meščansko-šolske učitelje je izšel poseben »Ročni katalog«** z zapisnikom samo za posamezne predmete za 200 učencev. Pri naročilu teh katalogov naj se pripomni »za meščanske šole« ali samo »za posamezne predmete«. Naroča se v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

— **15% pri 32 službenih letih zopet ukinjeno.** V zakon o proračunskih dvanajstinah je vnešena določba s katero se prizna 15% za penzijo le z dovršenimi 35 **efektivnimi** službenimi leti. Zakon o dvanajstinah pa je poslabšal še druge določbe činovniškega in specialnih zakonov, na kar se še povrnemo.

— **Imam po svojem pokojnem soprogu** 9 letnikov »Tovariša«, lepo vezanih in nepoškodovanih od leta 1879. do 1887. Leto 1892. nevezano; manjka štev. 18. in 19. »Popotnik« letniki 1880, 81, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 1906. Nevezani pa: let. 99, 98, 97, 96, 95, 94, 93, 92. »Paedag. Leitschrift« vezan letnik 83. »Paedag. Blätter« l. 88. »Österr. Schulbote« 93, 94, 95. »Mähr. Schulblatt« 78, 79 (vse vezano). »Rundschau für Geografie u Statistik« več letikov 92, 93, 94, 95, 96, 97. — Amalija Gradišnik, nadučiteljeva vdova, Celje Kocenova ulica 7, I. nadstropje.

— **Zakaj naj poseduje vsaka učna oseba »Roč. katalog?** Ker dobi v njem vsa potrebna navodila in pojasnila, ki jih rabi skoro dnevno! Cena trdo vezanemu izvodu 16 Din. Naroča se pri Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

— **Vse ročne zemljevide** se lahko naroči tudi pri »Učit. domu« v Mariboru.

— **Izpremembe v državni službi.** »Službene Novine« objavljajo: Dr. Stanko Bevk, bivši šef prosvetnega oddelka v Ljubljani, je imenovan za inspektorja srednje in strokovne nastave pri prosvetnem oddelku v Ljubljani v 3. skupini 1 kategorije.

— **Z ozirom na razna vprašanja** moramo pojasniti, da snovanje učiteljskega pevskega zbora s strani društva učiteljev petja in glasbe nima nič skupnega s tozadevnim sklepom na pokrajinski skupščini v Šoštanju.

Imenovanje.

—i **Učiteljska imenovanja.** Na predlog ministra prosvete g. Velja Vukičevića so na osnovi člena 52. in 71. činovniškega zakona imenovani: V Brežicah za stalno strokovno učiteljico na moški meščanski šoli **Olga Andrejčičeva;** v Krškem za stalnega učitelja na meščanski šoli **Tone Gaspari;** v Ljubljani za stalnega strokovnega učitelja na I. deški meščanski šoli **Avgust Petričič;** za stalnega učitelja petja in glasbe istotam **Ivan Repovš;** v Ribnici za stalnega strokovnega učitelja na meščanski šoli **Janko Trost;** za stalno strokovno učiteljico istotam **Josipina Prekuhova;** v Tržiču za stalnega učitelja na meščanski šoli **Rudolf Pečjak;** za stalno strokovno učiteljico istotam **Ana Pečjak-Kamenškova;** za stalnega strokovnega učitelja istotam **Leopold Kernc,** za stalno strokovno učiteljico istotam **Katarina Černivčeva;** na deški meščanski šoli v Krškem za stalno učiteljico **Marija Tavčarjeva;** na državnem moškem učiteljišču v Ljubljani za učitelja petja in glasbe **Radovan Prosenc;** na državnem ženskem učiteljišču v Ljubljani za učitelja petja in glasbe **Adolf Gröbming** (poslednji trije z ukazom).

Učiteljski pravnik.

—§ **Povišice in rodbinske doklade.** Doznali smo, da je vložilo več učiteljev(ic) po proračunskem letu (po 31. marcu 1925) prošnje za priznanje in nakazilo povišic in rodbinskih doklad, ki so dospele v izplačilo pred 1. julijem 1925. Ker spadajo poviški prejemkov do 31. marca 1925 v prejšnje proračunske dobe, bodo morali prizadeti čakati na izplačilo omenjenih poviškov do otvoritve naknadnega kredita, kar traja navadno deli časa. Z ozirom na proračunske predpise, ki določajo, da se smejo izplačati zneski (plače, pokojnine, rodbinske in draginjske doklade), ki spadajo v minulo proračunsko leto le v prvih dveh mesecih (april, maj) novega proračunskega leta, pozivamo tovariše(ice), vlagajte prošnje za povišice in rodbinske doklade pravočasno! Kdaj dospe posamezniku povišica, pove natančno »Ročni katalog«, ki je izšel in stane predelan in izpopolnjen 16 Din. Naroča se pri Učiteljski tiskarni.

Naša gospodarska organizacija.

NARODNO - PROSVETNI SKLAD.

Prilikom poroke tov. Fr. Bizjana, učitelja v Žireh z gdč. Leo Škerjančevo, učiteljico istotam, 20 Din. — Stanje 11. avgusta 1924 Din 162.50, sedaj 182.50 Din.

Vestnik učiteljske omladine.

—uč **Dijaška stanovanja v Mariboru.** Učiteljski dom »Odsek za naraščaj«, ki ima v svojem programu tudi skrb in brigo za dijaška stanovanja, je sestavil seznam razpoložljivih dijaških stanovanj v Mariboru, ki ga v današnji številki priobčujemo s prošnjo, naj se tovariši na deželi z istim okoristijo in naj ga tudi pokažejo staršem v svojem okolišu, ki pošiljajo svojo deco v Maribor v šolo. Obenem jih prosimo, naj starše obveste, da je »Odsek za naraščaj« vselej pripravljen posredovati v stanovanjskih in prehranjevalnih vprašanjih dijaštva brezplačno. Sprejema le prostovoljne doneske, ki bi bili zelo dobrodošli, ker je »Učiteljski dom« vzel za »Odsek za naraščaj« v najem prostore, v katerih hoče nuditi naraščaju moralno pa tudi gmotno pomoč. Vzdrževanje teh prostorov pa stane precej! V vsakem slučaju prosim obrniti se na naslov: Anton Skala, strokovni učitelj v Mariboru, Koroščeva ulica 5, II. nadstropje.

—uč **Učiteljski dom.** Iz Maribora pišejo: Imamo tudi že prostore, v katerih se bo naš naraščaj shajal k učenju in k predavanjem, imamo takorekoč že »Učiteljski dom« v minijaturi in to sredi mesta. Zdaj smo v dogovoru radi opreme teh naših treh sob. Sicer je pa to zelo težko vprašanje.

Seznam dijaških stanovanj v Mariboru.

Št.	Stanovanje Ime ulica, štev., nadstr.	Sprejme dijake (inje)		Popolna oskrba	Soba in zajtrk	Cena v Din
1.	Bračun Franc, Majstrova ul. 3/III.	1	—	1	—	1000
2.	Zorč Ivana, Kolodvorska ul. 3/II.	2	—	1	—	750
3.	Slavec Ivan, Cvetlična ul. 29/II.	—	1—2	1	—	800
4.	Tinta Fani, Strossmajerjeva 3, pritl.	2—3	—	1	—	700—750
5.	Gospa Šel, Strossmajerjeva 3, pritl.	2–3	—	1	—	
6.	Bezjak, Krekova 8/I.	—	2	1	—	„
7.	Trošt Fani, Cvetlična 27/III.	—	1—2	1	—	„
8.	Najdič Franc, Krekova 14/III.	2 ali	2	1	—	„
9.	Melihen Lina, Valvazorjeva 36/I.	—	2	—	1	300
10.	Ing. Bauml, Aleksandrova 23/II.	1	—	1	—	875
11.	Sket Ana, Krekova 4/I.	2—3	—	1	—	1000
12.	Mocnik Ivana, Tatenbahova 19, pritl.	1	—	1	—	1000
13.	Jakše Marija, Majstrova 23/II.	2	—	1	—	po dogovoru
14.	Borštnar Štefka, Krekova 6, traf.	3 ali	3	1	—	800—900
15.	Lah Ana, Koroščeva 2/I.	3 ali	3	1	—	700—750
16.	Lovrec Ana, Slovenska 36/I.	4	—	—	1	200—250
17.	Rošar Karl, Vošnjakova 22/I.	2	—	1	—	750
18.	Blaga-Olbar Olga, Gosposka 56/II.	3	—	1 ali	1	po dogovoru
19.	Koller Marija, Krekova 4/II.	2	—	1	—	1000
20.	Nabergoj Marija, Kejžarjeva 4.	2	—	1	—	po dogovoru
21.	Godina Ivan, Koroščeva 7/I.	1	—	1	—	„ „
22.	Fratnik Katarina, Majstrova 16/II.	—	1—2	1	—	750
23.	Slemenšek Marija, Smetanova 22/I.	1 ali	1	1	—	750
24.	Kostanjevec Karla, Ob železnici 6/II.	2—3	—	1	—	750
25.	Krese Zvonko, Aleksandrova 57/I.	2—3	—	1	—	700—800
26.	Wresnik Julija, Pod mostom 8.	3	—	1	—	750—875
27.	Kosič Jakob, Krčevina, Tomšičev drevored	119 po dogovoru				
28.	Gros Marija, Krekova 5/I.	1	—	1	—	po dogovoru
29.	Plankl Franc, Tatenbahova 16/III.	1 dijak s hrano 550 Din brez				225
30.	Jurička Marija, Slovenska 34.	2	—	1	—	800
31.	Lindič Ivan, Valvazorjeva 39.	1 prvošolec		1	—	500
32.	Karba Alojzij, Cankarjeva 15.	1	—	1	—	po dogovoru
33.	Canjko Marija, Državna cesta 24/I.	1	—	1	—	„ „
34.	Osenjak Reza, Razlagova ul. 25, pritl.	2—3	—	1	—	„ „
35.	Zavrnik Ferdo, Stritarjeva 37.	4 ali	4	1	—	„ „
36.	Mikolič Slava, Stritarjeva 17.	—	4	1	—	700
37.	Thomann Ant., Aleksandrova 36/II.	2	—	1	—	875
38.	Verščaj Ivan, Vilharjeva 2.	2 ali	2	1	—	875
39.	Kljun Helena, Lekarniška 7/I.	3	—	1	—	1000
40.	Šijanec Marija, Jenkova 5/I.	3 ali	3	1	—	800
41.	Rebernik Alojzija, Studenci	2—3 ali	2—3	1	—	700
42.	Šuškovič Marija, Prisojna 2.	2	—	1	—	700—750
43.	Postružnik Terezija, Koroščeva 4/II.	2	—	1	—	800
44.	Lunežnik Marija, Meljska cesta 30/I.	2	—	1	—	800
45.	Kocuvan Ferdo, Gregorčičeva 4/I.	1	—	1	—	900–1000
46.	Marin Marija, Sodna ul. 23/II.	2	—	1	—	850—900
47.	Millner Adolf, Slovenska 37/I.	—	3	1	—	750
48.	Križan Janko, Ciril Metodova 24/I.	2	—	1	—	750
49.	Šonc Silvestra, Sodna ul. 14/III.	—	1	1	—	700–800
50.	Rupnik Marija, Gosposka 50, pritl.	—	2	1	—	750
51.	Petek Marija, Mlinska ul. 32/II.	—	1	1	—	po dogovoru
52.	Bien Lina, Frankopanska 31/I.	1	—	1	—	„ „
53.	Tomasi Camila, Meljska ul. 70.	2–3	—	1	—	„ „
54.	Veit Karolina, Ob železnici 8/I.	2	—	1	—	750
55.	Pebal Alojzija, Gregorčičeva 4.	—	2—3	1	—	po dogovoru
56.	Škerlj Ivana, Koroščeva 6/II.	—	2	1	—	„ „
57.	Ferjančič Fran, Strossmajerjeva 13/I.	2	—	1	—	„ „
58.	Nečas Emilija, Majstrova 16/I.	2	—	1	—	300–750
59.	Tiefengruber Marija, Windenreinerjeva 17/III.	2	—	1	—	750
60.	Fruhauf Josefina, Gospejna 2/I.	3 ali	3	1	—	150
61.	Zaveršnik Jožef, Gospejna 2/I.	3 ali	3	1 ali	1	250
62.	Najžar Matija, Koroščeva 4/II.	2	—			750
63.	Švajger Vilko, Ciril Metodova 18/I.	2 ali	2			po dogovoru
64.	Drevenšek Ožv., Ciril Met. 18, pritl.	1—2	—	1	—	„ „
65.	Spindler Vekoslav, Stolna ul. 1/I.	1 ali	1	1	—	„ „
66.	Vučič Ida, Aškerčeva ul. 22/II.	2	—	1	—	875
67.	Weiksler Marija, Gosposka ul. 22/II.	—	2	1	—	700
68.	Vršič Franc, Gosposka ul 38/II.	1—2	—	1	—	1000
69.	Ostrouša Katarina, Vošnjakova 22/III.	3	—	1	—	750

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. julija 1925 **Din 573.191·02.**

Hranilne vloge se obrestujejo po **5%**, proti polletni odpovedi pa po **7%**.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

Na dopise brez vposlanih znamk za 5 Din se ne odgovarja.

Odgovorni urednik: Franc Štrukelj.
Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Pelikan

ZALOGA BARV, TUŠEV IN RADIRK.
POVSOD NA ZALOGI — TISKOVINE NA ZAHTEVO.
GÜNTHER WAGNER, WIEN X./1.